

OKULDA ŞİDDETLE BAŞ EDEBİLMEDE ÖĞRETMENLERE UYGULANAN ŞİDDETSİZ KARŞI KOYMA ÖĞRETMEN PROGRAMININ ETKİSİNİN İNCELENMESİ¹

AN INVESTIGATION OF THE EFFECT OF THE NON-VIOLENT DEFIANCE TEACHER PROGRAM APPLIED TO TEACHERS IN DEALING WITH VIOLENCE IN SCHOOL

Sercan AYDIN

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı
sercan176aydin@hotmail.com.tr
ORCID: 0000-0002-3485-6099

Suat KILIÇARSLAN

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Fakültesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık ABD
suatkilicarslan@hotmail.com.tr
ORCID: 0000-0002-2907-8480

ÖZ

ABSTRACT

Geliş Tarihi:

09.07.2024

Kabul Tarihi:

02.11.2024

Yayın Tarihi:

29.12.2024

Anahtar Kelimeler

Okulda Şiddet,
Okulda
Şiddetle Baş
Etme,
Şiddetsiz Karşı
Koyma
Programı

Keywords

Violence at
School, Coping
with Violence
at School,
Nonviolent
Resistance
Program

Bu çalışma, öğretmenlerin okuldaki şiddet olaylarına karşı koymada öğretmenlik becerilerini artırmayı amaçlayan, şiddetsiz direnişe dayalı öğretmen eğitim programının etkinliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın araştırma grubu, Adana'nın Seyhan İlçesi'nde bulunan bir ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Araştırma modeli olarak ön test, son test kontrol gruplu yarı deneysel desenden faydalanılmıştır. Deney grubunda yer alan öğretmenlere şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı uygulandıktan sonra deney ve kontrol grubu öğretmenlerine son test yapılmıştır. Ayrıca üç ay sonra deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmenlere izleme testi uygulanarak deney grubuna uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının yarattığı değişimler gözlemlenmiştir. Bu çalışmada elde edilen veriler, SPSS25 istatistiksel analiz yazılımı aracılığıyla incelenmiştir. Elde edilen bulgular dikkate alındığında deney grubunda yer alan öğretmenlerin kontrol grubunda yer alan öğretmenlere göre sınıfta yaşanan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik olumlu yönde değişimler gösterdiği belirlenmiştir. Pozitif yönde olan değişimin üç ay sonra da korunduğu izleme testi sonuçlarından saptanmıştır. Bununla birlikte, araştırma sonuçlarından hareketle deney grubuna uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının öğrencilerin şiddet içeren davranışlarını azaltma ve öğretmenlerin öğrencilerdeki şiddet davranışlarını yönetme becerileri konusunda etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçları, ilgili alan yazın doğrultusunda ele alınmıştır.

This study aims to evaluate the effectiveness of a teacher training program based on nonviolent resistance, which aims to increase teachers' teaching skills in resisting violent incidents in schools. The research group of the study consists of classroom teachers working in a primary school in Seyhan District of Adana. A pre-test, post-test control group quasi-experimental design was used as the research model. After the nonviolent resistance teacher program was applied to the teachers in the experimental group, a post-test was applied to the teachers in the experimental and control groups. In addition, a follow-up test was applied to the teachers in the experimental and control groups after three months to observe the changes created by the nonviolent resistance teacher program applied to the experimental group. The data obtained in this study were examined using SPSS 25 statistical analysis software. Considering the findings, it was determined that the teachers in the experimental group showed positive changes in terms of unwanted student behaviors in the classroom compared to the teachers in the control group. It was determined from the follow-up test results that the positive change was maintained after three months. However, based on the research results, it was revealed that the nonviolent resistance teacher program applied to the experimental group was effective in reducing the violent behaviors of the students and in the skills of teachers in managing the violent behaviors of the students. The research results were discussed in line with the relevant literature.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1513559>

Atıf/Cite as: Aydın, S. & Kılıçarslan, S. (2024). Okulda şiddetle baş edebilmede öğretmenlere uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının etkisinin incelenmesi. *Neşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(4), 2037-2053.

¹ Bu makale, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Doç. Dr. Suat KILIÇARSLAN danışmanlığında Sercan AYDIN tarafından "Okulda Şiddetle Baş Etmede Öğretmen Becerilerinin Gelişimine Yönelik Şiddetsiz Karşı Koyma Programının Etkisi" adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Giriş

Okullarda şiddet, okul içinde ve okul dışında gerçekleşen her türlü zarar verici öğrenci tavır ve öğretmen stillerini hedef alan, okulda eğitimin sağlıklı yürümesini engelleyen yıkıcı davranışlar bütünü olarak tanımlanmaktadır. Her geçen gün okullarda artan şiddet nedeniyle öğrencilerde ve öğretmenlerde güvenlik kaygısı artmakta, eğitim-öğretim sürecinin sağlıklı bir şekilde yürümesi zorlaşmaktadır (Walker ve Eaton-Walker, 2000). Okul içerisinde veya okul çevresinde yaşanan şiddet, öğrencilerin eğitim öğretim hayatında ders başarısının düşmesine, okulda olumsuz bir iklim ortamının oluşmasına, öğretmen ve öğrencilerin fiziksel ve ruhsal olarak olumsuz etkilenmesinde rol oynamaktadır (Gözütok, Karacaoglu ve Er, 2007).

Okulda şiddeti önlemek için öğretmenlere ve okuldaki diğer paydaşlara yönelik uygulanan programlarda öğretmenlerin önemli görevlerinin olduğu ve öğrencilerin davranışlarına yönelik öğretmenlerin sürekli ve tutarlı olması şiddeti önlemede önemli bir yere sahip olduğu bilinmektedir (Debarbieux, 2003). Yapılan bazı araştırmalar öğrencinin tek başına şiddetle baş etme konusunda çözüm olamayacağını bunun yerine öğrenciyle birlikte öğrencinin ailesi, arkadaşları ve öğrencinin etrafında yer alan tüm sistemlerinin birlikte ele alınması gerektiğini belirtmişlerdir (Roland ve Galloway, 2002). Literatür incelendiğinde; okulda şiddeti azaltmaya yönelik yapılan çalışmalarda genellikle öğrencilerin birbirleriyle olan ilişkileri üzerinde durulurken öğretmenlere yönelik çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Şahan, 2010). Chen ve Astor (2008), öğrencilerle yürüttüğü bir çalışmada, öğrencilere yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğrencilerin öğretmenlerine ise öğretmen şiddetinin nedenlerini belirlemek için anket uygulamıştır. Araştırma sonucunda şiddet türünün öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre değiştiğini uygulanacak programların öğretmen öğrenci arasındaki etkileşimi ve iletişimi arttırmasının önemli olduğunu, öğrenciyle öğretmen arasında kurulan etkili iletişimin şiddeti önleme de önemli bir rol üstleneceğini ortaya koymuştur. Tomasek (2008), yapmış olduğu çalışma da Çek Cumhuriyeti ve diğer ülkelerdeki öğretmenlere uygulanan şiddeti ele almıştır. Araştırma sonucunda öğretmene yönelik şiddette artış olmasına ek olarak öğretmenlik mesleğini yapmanın zorlaştığını belirtmiştir. Araştırmada öğretmen şiddetinin nedenleri saldırgan açısından ve mağdur açısından ele alınmış olup öğretmenlerin derste sözel şiddete, aileler ve öğrenciler tarafından tehdit yoluyla şiddete maruz kaldıkları görülmüştür. Bir başka araştırma da ise Özdemir (2012), Kırıkkale’de 902 öğretmen ile öğretmenlere yönelik şiddet olaylarını incelemiştir. Öğretmenlerin %24.1’i duygusal, %14.7’sinin sözel, %6.3’ünün fiziksel, %4.6’sının cinsel şiddete uğradıklarını tespit etmiştir. Ayrıca ilkökul öğretmenlerinin ortaokul öğretmenlerine göre daha az şiddete uğradığı sonucuna ulaşılmıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin şiddet olayları ile baş etmesine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu gözlemlenmektedir. Öğretmenlere yönelik yapılan araştırmaların az olmasında öğretmenin şiddete yönelik gösterdiği davranışların eğitim ortamında disiplinin bir parçası olarak görülmesi, kültürümüzce geçmişte öğretmenin sorgulanmasının doğru olmayacağı ve öğretmenlere yönelik yapılacak olan çalışmalarda kullanılmak üzere ölçeklerin yeterli düzeyde olmaması etkili olabilir. Genel olarak öğretmenlerle ilgili anket ve görüşme şeklinde literatürde çalışmaların olduğu gözlemlenmektedir (Pişkin vd., 2014).

Bu araştırmada okullarda şiddetle baş etme konusunda Haim OMER tarafından sistemik psikoterapi temelli geliştirilen *Şiddetsiz Karşı Koyma Programı* ile öğretmenlerin okulda yaşanan şiddetle baş edebilme becerisini öğretmenlere kazandırmak için geleneksel otoriteye karşı çıkan yeni bir model ortaya koyulmuştur. Bu modelde gerginlikle baş etme, okulda öğretmen varlığı, duyuru yapma, okulda destekleyiciler ve destek sistemi, oturma eylemi, şiddete direnç gösterme gibi temel bileşenler yer almaktadır. Böylece öğrenci tek başına değil, öğrenciyi etkileyen tüm sistem ele alınarak şiddetle baş etme konusunda ebeveyn ve öğretmenler desteklenmiştir (Omer, 2011). Geliştirilen bu programın etkililiğini ortaya koymak için yurt dışında farklı ülkelerde (İsrail, Almanya, İngiltere, Belçika, İsviçre) şiddetle baş etme konusunda araştırmalar yürütülmüştür. İsrail de yapılan bir araştırma da şiddetsiz karşı koyma programı 800 öğrenciye uygulanarak öğrenciden öğrenciye, öğrenciden öğretmene ve öğretmenden öğrenciye eğitimdeki katılımcılara şiddetle baş etme becerisi kazandırılmıştır (Omer, Irbauch, Berger ve Katzissona, 2006). Ollefs, Schlippe, Omer ve Kriz (2009) Almanya’da 11-18 yaşındaki çocuklardan oluşan şiddet konusunda davranış problemleri olan 52 kişiden oluşan kontrol ve plasebo gruplu bir çalışmada 2 ay süren şiddetsiz karşı koyma programı uygulanmıştır. Uygulanan program sonucunda tedavi grubunu oluşturan çocukların, problemleri davranışlarında olumlu yönde değişimler gözlemlenmiştir. Türkiye de ise Kılıçarslan ‘ın (2016) yapmış olduğu araştırma da 34 ergen ve 34 ebeveynle çalışmasını yürütmüştür. Ergenler için deney grubu ve kontrol grubu oluşturup deney grubuna Şiddetsiz Karşı Koyma programı uygulanırken kontrol grubuna herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Deney grubundaki ergenlerin eğitimden sonra şiddet ve saldırganlık puanlarında düşüş gözlemlenmiştir. Deney grubundaki ergenlerin ebeveynlerine Şiddetsiz Karşı Koyma

programı uygulanarak ebeveynlerin şiddetle baş etme becerileri kazanmaları hedeflenmiştir. Programdan sonra ebeveynlerin şiddetle baş etme konusunda olumlu yönde kazanımlar elde ettiği görülmektedir. İlgili alan yazın incelendiğinde şiddetsiz karşı koyma programı yurt dışındaki uygulamalarında şiddetle baş etme konusunda başarılı sonuçların elde edildiği bilinmektedir. Türkiye’de ise ergenlere ve ailelerine yönelik yapılan bir çalışmanın olduğu (Kılıçarslan, 2016) ilgili literatür incelendiğinde Türkiye’de öğretmenlere yönelik şiddetsiz karşı koyma modelinin uygulandığı bir çalışma görülmemiştir. Bu araştırma çerçevesinde okulda öğretmenlere şiddetle baş etme becerisi kazandırmak amacıyla sistemik psikoterapi yaklaşım temelli şiddetsiz karşı koyma programının öğretmenlere uygulanarak onların şiddetle baş etmeleri konusunda beceri kazanmaları amaçlanmaktadır.

Okulda şiddetle ilgili araştırmalar dikkate alındığında; çeşitli nedenlerden kaynaklı ortaya çıkan farklı boyutlarda görülen şiddet türlerinin olduğu ve okulda gerçekleşen şiddetle baş etme konusunda önleme ve müdahale programlarına ihtiyaç olduğu görülmektedir. Okulda şiddetle baş etme konusunda önleme ve müdahale hizmetlerine yönelik az sayıda araştırma olduğu ilgili alan yazındaki araştırmalardan görülmektedir (D’Andrea, 2004; Newman-Carlson ve Horne, 2004; Öner ve Takış, 2006; Şimşek, 2004). Genel olarak okulda şiddetle ilgili önleme ve müdahale programlarıyla yapılan araştırmaların öğrenci odaklı olduğu, öğretmenlerle yürütülen araştırmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Grossman vd., 1997; Venter ve Poggenpoel, 2006; Yavuzer ve Üre 2009). Bu sebeple eğitim-öğretim sisteminde bu konuda yapılacak deneysel çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Okulda şiddetle baş etme konusunda öğretmenlik becerilerini geliştirmeyi hedefleyen bu araştırmanın ilgili alan yazındaki okulda şiddetle baş etme konusundaki eksikliği gidererek literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Psikolojik danışma ve rehberlik servisleri tarafından okullarda şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı uygulanarak okulun daha güvenli hale gelmesi, ebeveyn öğretmen iş birliğini arttırarak yaşanacak olan şiddet davranışlarında azalmalar sağlanabilir. Okulda psikolojik danışma ve rehberlik servisleri tarafından bu programın uygulanmasının önleyici bir hizmet olarak okul psikolojik danışmanlarının öğretmenlerin şiddetle baş etmesine destek sunabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, okul ortamındaki şiddet sorunlarına karşı mücadelede öğretmen yetkinliklerini arttırmak ve öğrencilerin istenmeyen davranışlarını azaltmaya yönelik Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen Programının etkinliğini değerlendirmektir. Bu bağlamda, aşağıda belirtilen araştırma hipotezleri formüle edilmiştir:

1. Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeği* son test puanları, ön test puanlarından anlamlı düzeyde düşüktür.
2. Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeği* son test puanlarının, kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin aynı ölçekten aldığı son test puanlarıyla karşılaştırıldığında deney grubu lehine pozitif yönde anlamlı düzeyde bir farklılık vardır.
3. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeği* izleme testi puanları, son test puanları ile karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur.
4. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan cezalandırma davranışları son test puanları, ön test puanlarından anlamlı düzeyde düşüktür.
5. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan Cezalandırma davranışları son-test puanları ile kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin aynı ölçeğin cezalandırma alt boyutundan aldığı son test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı düzeyde bir farklılık vardır.
6. Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan cezalandırma davranışları izleme testi puanları, son test puanları ile karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur.

7. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları son test puanları ön test puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.
8. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları son test puanları ile, kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin aynı ölçeğin ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları alt boyutundan aldığı son test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı düzeyde bir farklılık vardır.
9. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları izleme testi puanları, son test puanları ile karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur.
10. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan uyarma davranışları son test puanları ön test puanlarından anlamlı düzeyde düşüktür.
11. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan uyarma davranışları son test puanlarının, kontrol grubunda yer alan öğretmenlerin aynı ölçeğin uyarma alt boyutundan aldığı son test puanları karşılaştırıldığında deney grubu lehine anlamlı düzeyde bir farklılık vardır.
12. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programına katılan deney grubu öğretmenlerinin *sınıf yönetimi* ölçeğinin alt boyutu olan uyarma davranışları izleme testi puanları, son test puanları ile karşılaştırıldığında anlamlı düzeyde bir farklılık yoktur.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada Adana'da bir ilkokulda görev yapmakta olan 14 deney grubu ve 14 kontrol grubunu oluşturan sınıf öğretmenlerine Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen Programı uygulanarak öğretmenlerin okulda şiddetle baş etmelerine yönelik uygulanan programın etkisi incelenmiştir. Bu çerçevede, araştırmanın nicel boyutunda deneysel desen türlerinden "ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel model (ÖSKD)" kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2007).

Tablo 1. Ön test, Son test ve Kontrol Gruplu Yarı Deneysel Model

		ÖN-TEST		SON-TEST	İZLEME
G1	R	Ö1.1	X	Ö1.2	Ö1.3
G2	R	Ö2.1		Ö2.2	Ö2.3

G1: Deney Grubu

G2: Kontrol Grubu

Ö1.1: Deney Grubu Ön-test

Ö2.1: Kontrol Grubu Ön-test

Ö1.2: Deney Grubu Son-test

Ö2.2: Kontrol Grubu Son-test

Ö1.3: Deney Grubu İzleme Testi

Ö2.3: Kontrol Grubu İzleme

R: Deneklerin Gruplara Yansız Atanması

X: Deneysel İşlem

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın örneklemini, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Adana'nın Seyhan ilçesindeki bir ilkokulda görev yapan, 14 öğretmenden oluşan bir deney grubu ve yine 14 öğretmenden oluşan bir kontrol grubunu kapsamaktadır. Bu öğretmenler, araştırmanın çalışma grubunu oluşturarak, söz konusu eğitim programının etkilerinin değerlendirilmesinde temel rol oynamışlardır. Deney ve kontrol grubuna ait katılımcılar seçilmeden önce çalışmanın yapılacağı okulda öğretmenlere uygulanacak olan programın amacı, hedefi, süresi, işleyişi hakkında öğretmenleri bilgilendirme amacıyla tanıtım toplantısı okulun konferans salonunda yapılmıştır. Daha

sonra öğretmenlere aynı anda ölçekler uygulanıp ön test puanları elde edilmiştir. Veriler elde edildikten sonra öğretmenlerle bireysel olarak ön görüşme yapıp gönüllü olan öğretmenlerden deney ve kontrol grubuna katılacak öğretmenler belirlenmiştir. Araştırma için oluşturulan deney ve kontrol grupları, sırasıyla 14'er kişilik olmak üzere toplamda 28 sınıf öğretmeninden meydana gelmiştir. Bu gruplandırma, araştırmanın deney ve kontrol şartlarının karşılaştırılmasında kullanılmak üzere yapılandırılmıştır.

Katılımcıların Seçimi ve Grupların Oluşturulması

Adana'nın Seyhan ilçesindeki bir ilkokulda görev yapan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 54 sınıf öğretmenine "Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği" ve "Sınıf Yönetimi" ölçeği uygulanıp ön-test puanlarına göre ölçümler yapılmış ve bu öğretmenler arasından gönüllü olan 14 deney ve 14 kontrol grubu olmak üzere bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Ön-test puanları birbirine yakın olan sınıf öğretmenlerinden deney ve kontrol grubu belirlenirken 5 erkek ve 9 kadın sınıf öğretmeni seçilip gruplar belirlenmiştir. Deney ve kontrol grubuna ait sosyo -demografik özellikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Deney ve Kontrol Grubunda Yer Alan Öğretmenlere ait Sosyo-Demografik Özellikleri

Grup /Özellikler		n (Sayı)	%(Yüzde)	
Deney Grubu	Cinsiyet	Kadın	9	64.3
		Erkek	5	35.7
Kontrol Grubu		Kadın	9	64.3
		Erkek	5	35.7
Deney Grubu	Medeni Durum	Evli	10	71.4
		Bekar	4	28.6
Kontrol Grubu		Evli	12	85.7
		Bekar	2	14.3
Deney Grubu	Meslekteki Hizmet Süresi	14-19 yıl	1	7.1
		20-24 yıl	8	57.1
		25-29 yıl	5	35.7
Kontrol Grubu		14-19 yıl	4	28.6
		20-24 yıl	8	57.1
		25-29 yıl	2	14.3
Deney Grubu	Mezun olunan fakülte	Eğitim Fakültesi	9	64.3
		Fen-Edebiyat Fakültesi	3	21.4
		Diğer	2	14.3
Kontrol Grubu		Eğitim Fakültesi	10	71.4
		Fen-Edebiyat Fakültesi	1	7.1
		Diğer	3	21.4

Etik Kurul İzni

Çalışma grubunu oluşturmak amacıyla Adana’da bir ilkokulda araştırmaya yönelik uygulama yapmak için Adana Valiliği’nden 04/01/2023 tarihli ve E-98258552-605.01- 67498528 sayılı yazısı ve Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Etik Kurulu’ndan 05/12/2022 tarihli ve E-98862767-302.08.01-288816 sayılı izin alınarak süreç başlatılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırma da uygulanan Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen programının etkililiğini ölçmek amacıyla “Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği” ve “Sınıf Yönetimi Ölçeği” uygulanmıştır.

Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği

Tanhan ve Şentürk (2011) tarafından geliştirilen, sınıf içerisinde meydana gelen istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı öğretmen tutumlarını değerlendiren ölçek, 16 sorudan ve iki ana bölümden (duyuşsal ve davranışsal) oluşan, beşli Likert tipi bir yapıya sahiptir. Yanıt seçenekleri "Hiç katılmıyorum (1)"dan başlayarak "Tamamen katılıyorum (5)"a kadar sıralanmaktadır. Bu araç, öğretmenlerin sınıf içi problemlili öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarını belirlemek için tasarlanmıştır. Bu ölçüm aracından alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük toplam puan ise 20’dir. Toplam puan, 59.653’ten 80’e yaklaştıkça olumsuz tutuma işaret ederken; 39.409’dan 20’ye yaklaştıkça olumlu tutum olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğin KMO değeri .829 olarak hesaplanmış, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise .85 olarak belirlenmiştir. Yapılan araştırmada, elde edilen Cronbach-Alfa değeri 0.88 olarak tespit edilmiştir.

Sınıf Yönetimi Ölçeği

2011 yılında Şahin ve Altunay’ın geliştirdiği ölçek, eğitim alanında öğretmenlerin sınıf yönetme becerilerini ölçmek için tasarlanmış, 40 sorudan meydana gelen detaylı bir değerlendirme aracıdır. Bu ölçek, öğretmenlerin eğitim ortamlarındaki sınıf yönetimi stratejilerini ve yaklaşımlarını derinlemesine analiz etmek için kullanılmaktadır. Bu ölçüm aracı, eğitim ortamlarında öğretmenlerin karşılaşabileceği durumlara ilişkin davranışlarını altı ana kategori altında değerlendirmektedir. Bu kategoriler; derse başlama ve ilgi çekme davranışları, cezalandırma davranışları, etkileşimsel, ilgiyi sürdürme ve sorun çözme, uyarma, demokratik ve beklenti kurallara uyma davranışlarıdır. Bu boyutlar, öğretmenlerin eğitim ortamındaki çeşitli senaryolara nasıl tepki verdiklerini ve yönetim becerilerini geniş bir perspektiften analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu ölçüm aracı, öğretmenlerin sınıf içerisindeki etkileşim ve yönetim stratejilerinin ne derece etkili olduğunu anlamak için tasarlanmıştır. Ölçeğin “Kişisel Bilgi Formunda” branş, kıdem, mezun olunan enstitü/fakülte ve cinsiyet olarak kapalı uçlu sorular yer almaktadır. Bu ölçekteki maddeler, katılım düzeyini belirtmek üzere "1 – Hiç Katılmıyorum"dan başlayıp "5- Tümüyle Katılıyorum"a kadar değişen beş seviyeli bir yanıt skalası kullanılmaktadır. Bu skala, katılımcıların her bir maddeye olan katılım derecelerini ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Böylece öğretmenlerin her bir davranış ve yaklaşıma ne kadar katıldıklarını detaylı bir şekilde değerlendirilebilmektedir. Bu ölçek öğretmenlerin sınıf yönetimi davranışlarını ve sınıfı yönetirken uyguladıkları stratejileri belirlemek ve bu stratejileri çağdaş öğretmen rolleriyle karşılaştırarak değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Bu ölçeğin çeşitli alt boyutları için belirlenen Cronbach-Alfa güvenilirlik katsayıları şöyledir: derse başlama ve ilgi çekme davranışları 0.78, cezalandırma davranışları 0.78, etkileşimsel davranışlar 0.80, ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları 0.80, uyarma davranışları 0.61, demokratik davranışlar 0.62, beklenti ve kurallara uyma davranışları 0.46 dır. Ölçeğin tamamının açıkladığı Toplam Varyans %50.05 olup Cronbach-Alfa Güvenilirlik Katsayısı ise 0.90’dır. Araştırma sonucunda ölçekten elde edilen Cronbach-Alfa kat sayısı 0.90 iken cezalandırma alt boyutu Cronbach-Alfa kat sayısı 0.76, uyarma alt boyutu Cronbach-Alfa katsayısı 0.83 ve ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları alt boyutu Cronbach-Alfa kat sayısı 0.75 olarak belirlenmiştir.

Okulda Şiddetle Baş Etmeye Yönelik Şiddetsiz Karşı Koyma Programı

Okulda Şiddetle Baş Etme modeli çerçevesinde öğretmenlik becerilerini geliştirmeye yönelik sistemik psikoterapi kuramı temeline dayalı 10 oturumdan oluşan Şiddetsiz Karşı Koyma öğretmen programı deney grubu öğretmenlerine uygulanmıştır. Programın içeriği hazırlanırken Ömer (2011) ve Day ve Heismann'ın (2010) katkılarıyla geliştirilen şiddetsiz karşı koyma programından yararlanılmıştır. Kılıçarslan (2016), tarafından Türkçe 'ye çevrilerek Türkiye'de ebeveynlere uygulanan şiddetsiz karşı koyma programı, araştırmacı tarafından pilot uygulaması yapılarak öğretmenlere uygulanmıştır. Uygulanan programın 10 oturumluk içeriği (1.Gerginliğin artması, 2.Okulda öğretmen varlığı, 3.Sepetler, 4. Destekleyiciler ve destek sistemleri, 5. Duyuru, 6. Öğretmen değerleri, duyuru, uzlaşma eylemleri, 7. Aktif direnç /karşı koyma, 8. Oturma eylemi, 9. Okul dışında öğretmen varlığı ve 10. Özet ve sertifikalar) oluşturmaktadır. Programın temel kavramları ve adımları aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Gerginliğin Artması: Bu oturumda, öğretmenlerin öğrencileriyle ilişkilerinde gerginlik artışının nasıl olduğunu anlaması ve bu konuda değişimler yaratmaya başlaması amaçlanmıştır. Bu oturumun sonunda katılımcılar; amaç, niyet ve gizlilik durumlarını kabul ederek destek mesajlarını alıp gerginlik artışının iki türünü anlayarak gerginlik artışına direnmek için bir yol tanımlayacaklardır.

Okulda Öğretmen Varlığı: Bu oturumda, öğretmenlerin okuldaki varlığını geliştirmek amaçlanmıştır. Oturum sonu itibarıyla katılımcılar, öğrencilere okul içerisinde karşı koyma davranışlarını tanımlayarak öğretmen varlığını anlamış olacaklar ve kendi sınıfındaki öğrenciler için ideal olan öğretmen varlığına başvurmuş olacaklardır.

Sepetler: Bu oturumda, başarılı/görevler üzerine odaklanılması ve yaşanan güçlükler karşısında nasıl destek bulabileceği konusunda farkındalık kazanması amaçlanmıştır. Oturum sonu itibarıyla katılımcılar; programda odaklanmak ve üzerinde düşünmek istedikleri bir ya da iki güçlüğü öncelik sırasına koymuş olmaları, sepet egzersizini tamamlayarak, önceliklere odaklanmak ve üzerinde düşünmek için gerekli desteği tanımlamış olması hedeflenmektedir.

Destekleyiciler ve Destek Sistemleri: Bu oturumda, öğretmenlerin okul içindeki destek sistemi ve destekleyicilerin farkına varması amaçlanmıştır. Oturum sonunda katılımcılar tarafından; şiddetsiz karşı koyma öğretmen programında destekleyicilerin düşünceleri anlaşılacak, öğrencilerinin “küçük sepet” davranışlarının çevresinde onların kendi destek ihtiyaçları tanımlanarak destekleyicilerin kullanması için olası engeller ve çözümler tartışılmış olup en azından bir destekleyicinin yaklaşımına hazır olunması hedeflenmektedir.

Duyuru: Bu oturumda, öğrencilerin problemleri davranışlarına karşı koymak için öğretmenlere fırsat verilmesi amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; bir duyurunun ne olduğunu, duyurunun neden önemli olduğunu bir duyurunun nasıl yapıldığını görmüş olarak kendi kendine duyurunun ne olduğunu bilecekler ve kendi duyurularının kaba bir taslağını yapmaya başlaması hedeflenmektedir.

Öğretmen Değerleri, Duyuru, Uzlaşma Eylemleri: Öğretmen-öğrenci ilişkisini yeniden inşa etmek amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; kendi öğretmenlik değerlerini tartışacak ve birlikte kendi duyurularını tartışmış olacaklardır. Ayrıca duyurunun nasıl kullanılabileceğini görerek duyurularının uygulanışını öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Aktif direnç/Karşı koyma: Bu oturumda, öğretmenin katılımını genişletmek ve pekiştirmek amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; uzlaşma durumları hakkında karşılıklı olarak tartışıp kendisi ve diğer öğretmenlerin öğrencisinin tepkisini tartışarak aktif direncin ne olduğunu bilmeleri hedeflenmiştir.

Oturma Eylemi: Bu oturumda okulda öğretmen varlığının yeniden oluşturulması amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; oturma eyleminin prensiplerinin ne olduğunu, oturma eylemini ne zaman kullanacakları hakkında fikir sahibi olmaları, oturma eylemi ile ilgili riskleri göz önünde bulundurmaları ve gerginliği artırmama ve sakin kalmayı uygulamış olmaları hedeflenmektedir.

Okul Dışında Öğretmen Varlığı: Bu oturumda, okul dışında ve içinde öğretmenin varlığını geliştirmesi amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; oturma eyleminin ilkeleri hakkında daha kendinden emin olmaları, oturma eylemini kullanabilecek gibi hissetmeleri ve oturma eylemi ile ilgili riskleri düşünmüş olmaları hedeflenmektedir.

Özet ve Değerlendirme: Bu oturumda öğretmenlere sunulmuş olan bazı fikirleri kullanarak öğretmenlerin kendinden emin bir şekilde gönderilmesi amaçlanmıştır. Oturumun sonu itibarıyla katılımcılar; şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının bütün yönlerini incelemiş olacaklar, yeni öğrendikleri bilgileri kullanmak için kendilerine ne kadar güvendiklerini değerlendirerek, öğrenciler ve diğerlerinin ihtiyaçları hakkında düşünmüş olmaları hedeflenmektedir.

DeneySEL İşlem

Bu araştırma, toplamda 14 deney ve 14 kontrol grubu olmak üzere, 28 sınıf öğretmenini kapsamaktadır. Katılımcılar, gönüllülük esasına göre seçilmiş ve ön test sonuçlarına dayanarak gruplandırılmıştır. Ön testlerin gerçekleştirilmesinin ardından, deney grubuna yer alan öğretmenlere şiddete karşı direnme yöntemlerini içeren ve toplamda 10 haftalık seanslardan oluşan bir eğitim programı uygulanmıştır. Bu programın tamamlanmasını takiben, deney ve kontrol gruplarına ölçekler aracılığıyla son test uygulanmıştır. Bunun yanı sıra; programın bitiminden üç ay sonra her iki grup da izleme testine tabi tutularak, bu test sonuçları analiz edilmiştir. Bu süreç, programın uygulanmasından kısa bir süre sonra etkilerini gözlemlemek için önemli bir adım oluşturmuştur. Deney grubuna uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı kapsamında öğretmenlerin okulda gerginlikle baş edebilmeleri, okulda öğretmen varlığının önemi, okulda yaşanan problemleri önceliklendirilme konusunda sepetler tekniğinden yararlanılması, öğrencilerle yaşanan problemlerde duyuru tekniğini kullanabilme, okulda yaşanan problemler karşısında öğretmenlerin kimlerden ve nasıl destek alabileceklerinin fark ettirilmesi, okulda yaşanan şiddet durumlarıyla baş edebilme de direnç gösterebilme, oturma eyleminin öğretmenlere gösterilerek şiddetle baş etme konusunda farkındalıkların artması ve okul dışında öğretmen varlığının öğrencilere olan etkisine yönelik becerilerin öğretmenlere kazandırılması hedeflenmiştir.

Verilerin Analizi

Şiddetsiz Karşı Koyma öğretmen programına katılan 14 deney ve 14 kontrol grubundaki sınıf öğretmenlerine “Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği” ve “Sınıf Yönetimi Ölçeği” uygulanmıştır. Araştırmada toplanan veriler; ön-test, son-test ve izleme testi sonuçları, SPSS 25 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Katılımcı sayısının 30'un altında olması nedeniyle veriler normal bir dağılım göstermemiş, bu sebeple analizler için Non-parametrik test yöntemlerine başvurulmuştur. Bu bağlamda, deney ve kontrol gruplarının ön-test, son-test ve izleme testi sonuçları arasındaki anlamlı farkları belirlemek için Mann Whitney U Testi, gruplararası test sonuçlarının analizi için ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları, tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular

Bu çalışmada, *Şiddetsiz Karşı Koyma Programına* katılan deney ve kontrol gruplarındaki öğretmenler üzerinde yapılan ölçeklerle ilgili ön test, son test ve izleme testi sonuçları, aşağıda belirtilen tablolar aracılığıyla detaylı bir şekilde sunulmuştur. Bu tablolar, programa katılan öğretmenlerin, programın etkisi altında zaman içinde nasıl bir değişim gösterdiklerini görsel olarak göstermektedir.

Tablo 3. Deney ve Kontrol Gruplarının Ölçeklerden Aldıkları Ön-test Puanlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçüm	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
SİİD	Deney	14	14.39	201.50	96.50	,945
	Kontrol	14	14.61	204.50		
Ceza	Deney	14	14.18	198.50	93.50	,835
	Kontrol	14	14.82	207.50		
İlgi	Deney	14	16.11	225.50	75.50	,295
	Kontrol	14	12.89	180.50		
Uyarma	Deney	14	14.29	200.00	95.00	,887
	Kontrol	14	14.71	206.00		

SİİD: Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları, Sınıf yönetimi alt boyutları, Ceza: cezalandırma, İlgi: ilgiyi sürdürme ve sorun çözme, Uyarma U: Mann Whitney U Testi

Tablo 3'ün analizine göre, ön test skorlarının normal bir dağılım izlediği göz önünde bulundurularak, Non-parametrik istatistiksel yöntemlerden Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Bu testin bulguları, deney ve kontrol gruplarının ilk değerlendirme aşamasında sıra ortalamaları açısından bir farklılık görülmemiştir.

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerine "Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Öğretmen Tutumları Ölçeği" ve bu ölçeğin "Sınıf Yönetimi" alt boyutları olan cezalandırma, uyarma, ilgiyi devam ettirme ve problem çözme kategorileri uygulanmıştır. Deney ve kontrol gruplarındaki öğretmenlerin, bu ölçeklerdeki ön-test ve son-test puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlemlenmiştir. Ön-test sonuçlarının normal dağılım göstermemesi nedeniyle, anlamlılık düzeylerini belirlemek için Mann Whitney U testi gibi parametre dışı istatistiksel yöntemler kullanılmıştır. Test sonuçlarına göre gruplar arasında ön testler açısından sıra ortalamalarında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Tablo 4. Deney ve Kontrol Gruplarının Ölçeklerden Aldıkları Son test Puanlarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Ölçüm	Gruplar	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
SİİD	Deney	14	8.46	118.50	13.50	,000*
	Kontrol	14	20.54	287.50		
Ceza	Deney	14	18.75	262.50	38.50	,006*
	Kontrol	14	10.25	143.50		
İlgi	Deney	14	17.79	249.00	52.00	,032*
	Kontrol	14	11.21	157.00		
Uyarma	Deney	14	11.29	158.00	53.00	,032*
	Kontrol	14	17.71	248.00		

SİİD: Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları. Sınıf yönetimi alt boyutları: Ceza: cezalandırma, İlgi: ilgiyi sürdürme ve sorun çözme, uyarma U: Mann Whitney U Testi p<0.05*

Tablo 4'ün incelenmesi sonucunda, deney ve kontrol grupları arasında son test puanları bazında yapılan karşılaştırmada dikkate değer sonuçlar elde edilmiştir. Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları ölçeğinde (U=13.50, p<.05), sınıf yönetimi ölçeğinin cezalandırma (U=38.50, p<.05), ilgiyi sürdürme ve sorun çözme (U=52.00, p<.05) ve uyarma (U=53.00, p<.05) boyutlarında, deney grubunun lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, deney grubuna uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının öğretmenlerin tutumları üzerinde etkili olduğunu göstermektedir. Bu bulgular, programın öğretmenlerin sınıf içi davranışlarına yönelik tutumlarını olumlu yönde değiştirdiğini işaret etmektedir.

Tablo 5. Deney ve Kontrol Gruplarının Ölçeklerden Aldıkları Ön-test-Son-test Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Analiz Sonuçları

Ölçekler/ boyutlar	Gruplar	Sontest Öntest	n	Sıra Ortalamaları	Sıra Toplamı	z	P
SİİD	Deney Grubu	Negatif Sıra	12	6.50	78.00	-3.066	,002*
		Pozitif Sıra	0	0.00	0.00		
		Eşit	2				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	7	9.29	65.00	-0.787	,431
		Pozitif Sıra	7	5.71	40.00		
		Eşit	0				
Ceza	Deney Grubu	Negatif Sıra	0	0.00	0.00	-3.315	,001*
		Pozitif Sıra	14	7.50	105.00		
		Eşit	0				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	6	4.75	28.50	-0.827	,408
		Pozitif Sıra	6	8.25	49.50		
		Eşit	2				
İlgi	Deney Grubu	Negatif Sıra	3	3.67	11.00	-2.425	,015*
		Pozitif Sıra	10	8.00	80.00		
		Eşit	1				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	5	5.10	25.50	-0.675	,500
		Pozitif Sıra	6	6.75	40.50		
		Eşit	3				
Uyarma	Deney Grubu	Negatif Sıra	12	6.50	78.00	-3.095	,002*
		Pozitif Sıra	0	0.00	0.00		
		Eşit	2				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	6	6.92	41.50	-0.778	,436
		Pozitif Sıra	5	4.90	24.50		
		Eşit	3				

SİİD: Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları. Sınıf yönetimi alt boyutları: Ceza: cezalandırma, İlgi: ilgiyi sürdürme ve sorun çözme, uyarma, $p < 0.05^*$

Tablo 5 incelendiğinde, deney grubunda sınıf içi istenmeyen davranışlar ölçeği ($Z = -3.066$; $p < .05$), sınıf yönetimi ölçeğinin cezalandırma ($Z = -3.315$; $p < .05$), ilgiyi sürdürme ve sorun çözme ($Z = -2.425$; $p < .05$) ve uyarma ($Z = -3.095$; $p < .05$) boyutlarında ön-test ile son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir; ancak kontrol grubunda sınıf içi istenmeyen davranışlar ölçeği ($Z = -0.787$; $p > .05$), sınıf yönetimi ölçeğinin cezalandırma ($Z = -0.827$; $p > .05$), ilgiyi sürdürme ve sorun çözme ($Z = -0.675$; $p > .05$) ve uyarma ($Z = -0.778$; $p > .05$) boyutlarında ön-test ile son-test sonuçları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 6. Deney ve Kontrol Gruplarının Ölçeklerden Aldıkları Son-test-İzleme Testi Puanlarına İlişkin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi Analiz Sonuçları

Ölçekler/ boyutlar	Gruplar	Sontest- İzlemetest	n	Sıra Ortalamaları	Sıra Toplamı	z	P
SİİD	Deney Grubu	Negatif Sıra	11	7.68	84.50	-2.731	,006*
		Pozitif Sıra	2	3.25	6.50		
		Eşit	1				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	10	6.65	66.50	-0.881	,378
		Pozitif Sıra	4	9.63	38.50		
		Eşit	0				
Ceza	Deney Grubu	Negatif Sıra	1	10.50	10.50	-2.250	,024*
		Pozitif Sıra	11	6.14	67.50		
		Eşit	2				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	4	9.38	37.50	-0.569	,569
		Pozitif Sıra	9	5.94	53.50		
		Eşit	1				
İlgi	Deney Grubu	Negatif Sıra	0	.00	.00	-3.297	,001*
		Pozitif Sıra	14	7.50	105.00		
		Eşit	0				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	6	5.83	35.00	-0.316	,752
		Pozitif Sıra	6	7.17	43.00		
		Eşit	2				
Uyarma	Deney Grubu	Negatif Sıra	0	.00	.00	-3.302	,001*
		Pozitif Sıra	14		105.00		
		Eşit	0				
	Kontrol Grubu	Negatif Sıra	4	6.13	24.50	-0.310	,756
		Pozitif Sıra	6	5.08	30.50		
		Eşit	4				

SİİD: Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumları. Sınıf yönetimi alt boyutları: Ceza: cezalandırma, İlgi: ilgiyi sürdürme ve sorun çözme, uyarma, p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde; deney grubunda sınıf içi istenmeyen davranışlar ölçeği ($Z=-2.731$; $p<.05$), sınıf yönetimi ölçeğinin cezalandırma boyutunda ($Z=-2.250$; $p<.05$), sınıf yönetimi ölçeğinin ilgiyi sürdürme ve sorun çözme ($Z=-3.297$; $p<.05$) ve uyarma ($Z=-3.302$; $p<.05$) son-test-izleme testi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ayrıca kontrol grubunda sınıf içi istenmeyen davranışlar ölçeği ($Z=-0.881$; $p<.05$) ve sınıf yönetimi ölçeğinin cezalandırma ($Z=-0.569$; $p<.05$), ilgiyi sürdürme ve sorun çözme ($Z=-0.316$; $p>.05$) ve uyarma ($Z=-0.310$; $p>.05$) boyutunda son-test izleme testi puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tartışma ve Yorum

Bu araştırmada, okulda şiddetle baş etme konusunda ve öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik öğretmenlik becerilerini geliştirmede "Şiddetsiz Karşı Koyma Öğretmen Programının" etkisini incelemek amaçlanmıştır. Deney grubundaki öğretmenlere on oturumluk beceri programı uygulandıktan sonra elde edilen bulgular araştırma kapsamında incelenmiştir. Bu araştırmada öne sürülen hipotez, "Şiddetsiz Karşı Koyma" programının deney grubu öğretmenlerinin "Sınıf İçi İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Yönelik Tutumları" üzerinde anlamlı bir değişiklik yaratacağı yönündedir. Araştırma sonuçlarına göre, deney grubunda yer alan öğretmenlerin bu ölçek üzerinde aldıkları puanlar, kontrol grubundaki öğretmenlere kıyasla hem ön test hem de son test durumlarında pozitif yönde anlamlı bir değişiklik göstermiştir. Daha da önemlisi, bu pozitif değişimin üç ay sonra yapılan izleme testi sonuçlarında da sürdüğü gözlemlenmiştir. Bu bulgular, programın öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı tutumlarında kalıcı ve olumlu bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Deney grubuna uygulanan beceri programının öğretmenlerin okulda şiddetle baş edebilmelerine

olumlu yönde katkı sağladığı, okul içinde öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik farklı yöntem ve teknikler uygulayarak öğrencilerde istendik yönde davranışlar geliştirebildiklerini ortaya koymaktadır. Uygulanan programın öğretmenlerin okulda yaşanan şiddet durumlarına yönelik farkındalıklarını arttırarak öğretmenlik becerilerine katkı sağladığı söylenebilir. Literatür incelendiğinde öğretmenlere yönelik yapılan araştırmaların deneysel çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

İlgili alan yazın incelendiğinde sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde istenmeyen davranışlarla baş etme konusunda ve okulda şiddet ile ilgili benzer sonuçlara ulaşılmış araştırmalar mevcuttur. Örneğin; Elban (2009) çalışmasında; sınıf öğretmenlerinin istenmeyen davranışlarla baş etme konusunda öğrenciyle birebir ilgilenmek, dersi dikkat çekici şekilde işlemek, öğrenciyle olumlu iletişim kurarak istenmeyen davranışları azaltmaya çalıştıkları sonucuna varmıştır. Sun ve Shek (2012) yaptıkları bir diğer çalışmada; sınıf içi öğrencilerin istenmeyen davranışlarının neler olduğunu ve bu davranışlara yönelik öğretmenlerin bakış açılarını tespit etmeyi amaçlamışlardır. Bu kapsamda 12 öğretmenle nitel bir araştırma yürütülmüştür. Araştırma sonucunda öğretmenlerin, öğrencilerin istenmeyen davranışlar göstermesi nedeniyle öğrenme ve öğretme etkinliklerinin olumsuz etkilendiğini ve öğretmenlerin öğrencilere müdahale etmeleri gerektiği sonucuna ulaşmışlardır. Çetin (2013), yaptığı çalışmasında sınıf öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara yönelik öğretmenlerin çözüm önerilerini ele aldığı araştırmasında sınıfta öğrencilerin sınıf düzenini bozucu davranışlarda bulunarak kurallara uymama, izinsiz konuşma, küfürlü sözler söyleme gibi olumsuz davranışlarda bulunduğunu tespit etmiştir. 37 öğretmenle yaptığı çalışmada öğretmenlerin en çok öğrencilerin istenmeyen davranışlarla baş etme konusunda uyarma, ödüllendirme veya cezalandırma, yapılan davranışı görmezden gelme, öğrencilerle samimice bir ilişki kurma, öğrencilerle oyun oynayarak etkinlik yaptırma, rehberlik servisine yönlendirme gibi çözüm önerilerini ortaya koyduğunu belirtmiştir. Gangal ve Öztürk (2019), okul öncesi öğretmenlerinin sınıf içi istenmeyen davranışlarla başa çıkabilme yollarını ele aldığı araştırmasında ise üç anaokulu öğretmeni ve bu öğretmenlerin sınıftaki istenmeyen davranışlarla baş etme konusundaki görüşleri ve sınıftaki davranışları incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda öğretmenlerin sınıf içi davranışlarıyla ortaya koyduğu görüşleri arasında farklılıklar olduğu gözlemlenmiştir. Öğretmenlerin okulda ve sınıf içerisinde istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik tutumlarının okulda şiddetle baş etmede önemli bir rolünün olduğu yapılan nicel boyutlu deneysel araştırma sonuçlarından görülmektedir (D'Andrea, 2004; Keskin, 2002; Mursal, 2005; Newman-Carlson ve Hone, 2004; Öner ve Takış, 2006; Türnüklü ve Yıldız, 2002; Yavuzer, 2011). Şimşek (2004), tarafından öğretmenlere uygulanan eğitim programının öğretmenlerin öğrencilere yönelik tutumlarında olumlu yönde değişiklik yarattığı görülmektedir. Bu araştırma da uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarıyla ilgili elde edilen sonuçlarla yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla paralellik gösterdiği görülmektedir. Çalışma sonuçlarının uygulanan beceri programının öğretmenlerin sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarıyla baş etmelerini kolaylaştırdığı düşünülmektedir.

Araştırmada, deney ve kontrol grubunda yer alan öğretmenlere sınıf yönetimi ölçeği ön test son test ve izleme testi uygulanmıştır. Araştırma kapsamında Şiddetsiz Karşı Koyma programı öğretmenlerin “Sınıf yönetimi ölçeğinin alt boyutu olan cezalandırma boyutunda” anlamlı düzeyde bir farklılık olacaktır denencesi öne sürülmüştür. Deney grubundaki öğretmenlerin kontrol grubundaki öğretmenlere göre ölçeğin cezalandırma alt boyutunda pozitif yönde bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu olumlu düzeydeki farklılığın üç ay sonra uygulanan izleme testi sonuçlarına göre de devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

Literatür incelendiğinde; sınıf yönetimi alt boyutu olan cezalandırma boyutunun ele alındığı öğretmenlere yönelik deneysel bir çalışmaya literatürde rastlanılmamıştır. Öğretmenlere yönelik sınıf yönetimiyle ilgili genellikle literatürde nitel veya nicel çalışmaların olduğu görülmektedir. Kayhan ve Kozikoğlu (2017), yaptıkları bir araştırma da sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde cezalandırma davranışının düşük düzeyde olduğunu ortaya koymuştur. Sadık ve Aslan'ın (2015) yaptıkları araştırmasında, öğretmenlerin çoğunlukla karşılaştığı disipline yönelik sorunlar, nedenler, baş etme yöntemlerini ve etkililiğini belirlemektir. Öğretmenlerin disiplin sorunlarına karşı öğrencilere en az cezalandırma davranışının etkisinin olduğunu ifade etmişlerdir. Şahin ve Altunay (2011), yaptıkları araştırma da sınıf öğretmenlerinin en az sergilediği davranış olarak cezalandırma davranışını ortaya koyduğunu belirtmişlerdir. Başar (2011), araştırmasında sınıf içi istenmeyen davranışlara yönelik uygulanan örtük programın etkisini ele almıştır. Sınıf öğretmenlerinin cezalandırma davranışını diğer davranışlara göre daha az kullandığı sonucunu elde etmiştir. Roache ve Lewis (2011), yaptıkları çalışma da sınıf öğretmenlerinin öğrenci davranışlarına yönelik tepkilerinde ödüllendirme ve cezalandırmanın öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla baş

etmede önemli bir yere sahip olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Deney grubundaki öğretmenlere uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının öğretmenlerin sınıf içinde öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı cezalandırmayı azaltarak farklı çözüm yolları uyguladıkları görülmektedir. Deney grubuna uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı ile öğretmenlerin sınıf yönetimini gerçekleştirirken öğrencilere daha az ceza vermeye çaba harcadıkları elde edilen bulgulardan yola çıkılarak söylenebilir. Bu yönüyle yapılan araştırmalarla uygulanan programın sınıf yönetiminde öğretmenlerin olumlu yönde gelişimine katkıda bulunduğu sonucuyla benzerlik gösterdiği düşünülmektedir.

Araştırmada, sınıf yönetimi ölçeğinin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme alt boyutuna yönelik Şiddetsiz Karşı Koyma programı öğretmenlerin “Sınıf yönetimi ölçeğinin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışları boyutunda” anlamlı düzeyde bir farklılık olacaktır denencesi öne sürülmüştür. Ölçekten elde edilen bulgular dikkate alındığında deney grubu öğretmenlerin kontrol grubu öğretmenlerine göre ilgiyi sürdürme ve sorun çözme alt boyutundan aldıkları puanların deney grubu lehine pozitif yönde farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu pozitif yönde kalcılığın üç ay sonra yapılan izleme testi sonuçlarının da ortaya çıkmaktadır. Alan yazın incelendiğinde; sınıf yönetimi alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme boyutunun ele alındığı öğretmenlere yönelik deneysel bir çalışmaya literatürde rastlanılmamıştır. Öğretmenlere yönelik sınıf yönetimiyle ilgili genellikle literatürde nitel veya nicel çalışmaların olduğu görülmektedir. Yılmaz’ın (2021), yaptığı çalışmada; ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerinin ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışlarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucunu tespit etmiştir. Kayhan ve Kozikoğlu (2017), 223 öğretmenle yapılan araştırma da sınıf yönetiminin alt boyutu olan ilgiyi sürdürme ve sorun çözme davranışının çok yüksek düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Şahin ve Altunay (2011), yapmış oldukları çalışma da sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde diğer branş öğretmenlere göre ilgiyi sürdürme ve sorun çözme alt boyutu puanları daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir. Programa katılan öğretmenlerin okul içinde yaşanan problemler karşısında daha rahat çözümler üretebildikleri, öğrencilerle kurulan etkili iletişimle sorunların çözümünün kolaylaştığını, uygulanan program sayesinde yaşanan olumsuz durumlara karşı farkındalıklarının arttığı söylenebilir.

Araştırmada, sınıf yönetimi ölçeğinin alt boyutu olan uyarma davranışına yönelik Şiddetsiz Karşı Koyma programı öğretmenlerin “Sınıf yönetimi ölçeğinin alt boyutu olan uyarma davranışı boyutunda” anlamlı düzeyde bir farklılık olacaktır denencesi ileri sürülmüştür. Deney grubu öğretmenlerinin kontrol grubu öğretmenlerine göre uyarma alt boyutundan aldıkları puanlar dikkate alındığında deney grubu öğretmenlerinin lehine anlamlı bir düzeyde düşüş olduğu görülmektedir. Bu anlamlı düzeydeki düşüş üç ay sonra yapılan izleme testi sonuçlarında da devam ettiği görülmektedir. Programa katılan öğretmenlerin sınıf içinde öğrencilerini daha az uyardıkları, öğrencilerle daha sakin ve sabırlı bir şekilde iletişim kurabildikleri, öğrencilerin istenmeyen davranışlarında azalmalar olduğu ve bu süreçte uygulanan programın etkili olduğu söylenebilir.

Şiddetsiz Karşı Koyma öğretmen programının öğretmenlere Türkiye’de ilk defa deneysel olarak uygulanması ve uygulanan program sonunda öğretmenlerin okulda şiddetle baş etme ve sınıf içinde öğrencilerin istenmeyen davranışlarına karşı baş etme yollarını keşfetmelerine yardımcı olduğundan bu araştırmanın literatüre önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmada okulda şiddetle baş etme konusunda Şiddetsiz Karşı Koyma öğretmen programının öğretmenlik becerilerini geliştirdiği ve öğretmenlerin şiddeti azaltma konusunda yeni bir bakış açısı kazandığı görülmektedir. Okulda şiddetle baş etmede Şiddetsiz Karşı Koyma programının öneminin daha iyi anlaşılabilmesi için farklı araştırmalar yapılarak deneysel çalışmaların artırılmasıyla öğretmenlik becerilerinin gelişimine ve bununla ilgili çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sonuç, Sınırlılık ve Öneriler

Araştırma da okulda şiddetle baş etme konusunda ve istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmenlik becerilerini geliştirmek amacıyla öğretmenlere uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının öğretmenler üzerinde olumlu yönde katkı sağladığı görülmektedir. Uygulanan program sayesinde öğretmenlerin sınıf içinde öğrencilerle daha etkili iletişim kurdukları, istenmeyen davranışlara karşı öğrencilerde istedik yönde davranış geliştirebildikleri, öğrencileri sınıfta daha az uyararak ve daha az cezalandırma davranışlarına gittikleri, ailelerle iş birliğini arttırarak şiddetle baş etme konusunda farkındalıklarının arttığı elde edilen sonuçlarda görülmektedir.

Araştırma, Adana İlinin Seyhan ilçesinde yer alan bir ilkokulda görev yapan sınıf öğretmenlerinden elde edilen sonuçlarla, araştırmanın deney grubuna uygulanan “Şiddetsiz Karşı Koyma” öğretmen programının etkisiyle ilgili

bulguları, araştırmacının uygulama konusundaki etkililiği ile sınırlıdır. Ayrıca bu araştırmada uygulanan şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı, farklı kültürde geliştirildiğinden kültürümüze uygunluğu açısından sınırlılık taşımaktadır. Araştırma verileri dikkate alınarak yeni yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğretmen adaylarına ders olarak verilerek öğretmen adaylarının şiddet ile baş etme konusunda yeterli düzeyde bilgi ve beceri kazanmaları sağlanabilir. MEB tarafından hizmet içi eğitim kursları düzenlenerek görev yapan tüm öğretmenlere şiddetsiz karşı koyma öğretmen programı verilerek öğretmenlerin okulda karşılaştıkları şiddet ve istenmeyen davranışlara yönelik baş etmede öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesiyle okullarda yaşanan şiddet davranışlarının azaltılması sağlanabilir. Şiddetsiz karşı koyma öğretmen programının aynı anda öğretmen -veli ve öğrencilere yönelik uygulandığı deneysel bir çalışmaya rastlanmamıştır. Başka araştırmacılar bu programı öğretmen -veli ve öğrenci gruplarına uygulayarak literatüre katkı sağlayabilirler. Bu konuda yapılacak farklı çalışmalarla bu araştırmanın sonuçları değerlendirilebilir. Uygulanan programla ilgili farklı kültürlerden deneysel olarak çalışmalar yapılarak elde edilen sonuçlar bu araştırmanın sonuçlarıyla karşılaştırılabilir.

Kaynakça

- Aktaş, A. M. (2006). Aile içi şiddet. *Kadının ve Çocuğun Korunması*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Başar, M. (2011). *Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarının yönetiminde örtük program (Uşak İli Örneği)* [Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi]
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Deneysel desenler ön test-son test kontrol grubu desen ve veri analizi* (2. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Chen, J. K., & Astor, R. A. (2008). Students' reports of violence against teachers in Taiwanese schools. *Journal of School Violence*, 8(1), 2-17. <https://doi.org/10.1080/15388220802067680>
- Çetin, B. (2013). Sınıfta İstenmeyen Öğrenci Davranışlarıyla İlgili Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Journal of Kirsehir Education Faculty*, 14(1),255-269.
- D'Andrea, M. (2004). Comprehensive School-Based Violence Prevention Training: A Developmental-Ecological Training Model. *Journal of Counseling & Development*, 82(3), 277-286. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2004.tb00311.x>
- Day, E. M., & Heismann, E. (2010). Non-violent resistance programme: Guidelines for parents, care staff and volunteers working with adolescents with violent behaviours. *Publisher: Pavilion Publishing (Brighton) Ltd.*
- Debarbieux, E. (2003). School violence and globalisation. *Journal of educational administration*, 41(6), 582-602. <https://doi.org/10.1108/09578230310504607>
- Elban, L. (2009). *İlköğretimdeki öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarıyla karşılaşma ve çözüm bulma durumlarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Gangal, M., & Öztürk, Y. (2019). Undesired Behaviours in Preschool Classrooms and the ways for Coping with these Behaviours. *Journal of Qualitative Research in Education*, 7(3). <https://doi.org/10.14689/issn.2148-624.1.7c.3s.9m>
- Gözütok, D., Karacaoğlu, Ö. C., Er, O. (2007). *Çocuklar evde de okulda da dövülüyor. Okullarda şiddet ve çocuk suçluluğu*. (Ed: A. Solak). Ankara: Hegem Yayınları, ss. 133-149.
- Grossman, D. C., Neckerman, H. J., Koepsell, T. D., Liu, P. Y., Asher, K. N., Beland, K., ... & Rivara, F. P. (1997). Effectiveness of a Violence Prevention Curriculum Among Children in Elementary School', *JAMA*, 277(20), 1605-1611. <https://doi.org/10.1001/jama.1997.03540440039030>.
- Kayan, M. F., & Kozikoğlu, İ. (2017). Sınıf öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin sınıf yönetimi davranışlarını yordama gücü. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 72-103.
- Keskin, M. A. (2002). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve kullandıkları başatma yolları (Ankara ili Altındağ ilçesi örneği)* [Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Kılıçarslan, S. (2016). *Ergenlerde görülen saldırgan davranışlarda ebeveyn ve ergenlere uygulanan psiko eğitim programının etkisinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi Çukurova Üniversitesi]

- Korkusuz, M. (2021). *İlköğretim okulları ikinci kademe görev yapan beden eğitimi ve diğer branş öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi (Siirt örneği)*. [Yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü].
- Mursal, E. (2005). *İlköğretim 1. kademe 5. sınıf öğrencilerinin sınıf içerisinde istenmeyen davranışlar göstermesine neden olan öğretmen davranışlarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri* [Yüksek lisans tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Newman-Carlson, D., & Horne, A. M. (2004). Bully busters: A psychoeducational intervention for reducing bullying behavior in middle school students. *Journal of Counseling Development*, 82(3), 259-267. <https://doi.org/10.1002/j.1556-6678.2004.tb00309.x>
- Ollefs, B., Schlippe, A. V., Omer, H., & Kriz, J. (2009). Youngsters with externalizing behavior problems: Effects of parent-training. *Familiendynamik*, 34(256), e265.
- Omer, H. (2010). *The new authority: Family, school, and community*. Cambridge University Press.
- Omer, H. (2004). *Non-violent resistance: A new approach to violent and self-destructive children*. Cambridge University Press. Doi:[10.1017/CBO9780511550652](https://doi.org/10.1017/CBO9780511550652)
- Omer, H., Irbauch, R., Berger, H., Katzitsona, R., (2006). *Non violent resistance and scholl violence*. Paperpre-sentedat the Mifgash Leavodah Hinukhit Sotzialit , Israel.
- Ozdemir, S. M. (2012). An investigation of violence against teachers in Turkey. *Journal of Instructional Psychology*, 39(1).51-62.
- Öner, U. & Takıs, Ö. (2006). *Çatışma çözme ve arabuluculuk hizmet içi eğitim programı*. I. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulamaları Kongresi Bildiri Özetleri, Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Pişkin, M., Atik, G., Çınkır, Ş., Öğülmüş, S., Babadoğan, C., Çokluk, Ö. (2014). The development and validation of Teacher Violence Scale. *Eurasian Journal of Educational Research*, 56, 1-24. <https://doi.org/10.14689/ejer.2014.56.3>
- Roache, J., & Lewis, R. (2011). Teachers' views on the impact of classroom management on student responsibility. *Australian journal of education*, 55(2), 132-146. <https://doi.org/10.1177/000494411105500204>
- Roland, E., & Galloway, D. (2002). Classroom influences on bullying. *Educational research*, 44(3), 299-312. <https://doi.org/10.1080/0013188022000031597>
- Sadık, F., & Aslan, S. (2015). İlkokul sınıf öğretmenlerinin disiplin problemleri ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 10(3), 115-138. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.7585>.
- Sun, R. C., & Shek, D. T. (2012). Student classroom misbehavior: an exploratory study based on teachers' perceptions. *The scientific world Journal*, 2012. <https://doi.org/10.1100/2012/208907>.
- Şahan, B. (2010). *İlköğretim ikinci kademe öğretmen ve öğrencilerinin şiddet algusuna ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması* (Master's thesis, Ankara Üniversitesi (Turkey)).
- Şahin, İ., & Altunay, U. (2011). İlköğretim okulu öğretmenlerinin sınıf yönetimi davranışları. *İlköğretim Online*, 10(3), 905-918.
- Şimşek, Ö. F. (2004). Bir grup rehberliği programının öğretmenlerin disiplin anlayışına etkisi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2), 41-59. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000095.
- Tanhan, F. & Şentürk, E. (2011). Sınıf içi istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik öğretmen tutumlarının bazı sosyo-demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 62-73.
- Tomasek, J. (2008). *A teacher as a victim of violence*. [Unpublished Doctoral Dissertation. Prag: Univerzita Karlova Praze Filozoficka Fakulta Katedra Pedagogika].
- Türnüklü, A., & Yıldız Demirtaş, V. (2002). Öğretmenlerin öğrencilerin istenmeyen davranışlarıyla başa çıkma stratejileri. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 27(284), 22-27.
- Venter, M. ve Poggenpoel, M. (2006). The Phenomenon of Aggressive Behavior of Learners in The School Situation. *Phenomenom of Aggressive Behavior*, 126 (2): 312-315.
- Walker, H. M., & Eaton-Walker, J. (2000). Key questions about school safety critical issues and recommended solutions. *NASSP Bulletin*, 84(614), 46-55. <https://doi.org/10.1177/019263650008461406>.

- Yavuzer, Y. & Üre, Ömer(2009). *Saldırganlığı önlemeye yönelik psiko-eğitim programlarının lise öğrencilerindeki etkisinin incelenmesi*. Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Yavuzer, Y. (2011). Okullarda saldırganlık/şiddet: okul ve öğretmenle ilgili risk faktörleri ve önleme stratejileri. *Milli Eğitim Dergisi*, 41(192), 43-61.
- Yılmaz, İ. (2021). *İlkokul öğretmenlerinin başarı yönelimleri ve sınıf yönetimi davranışları arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi).

EXTENDED SUMMARY

This study aimed to examine the effect of the nonviolent resistance teacher program on teaching skills in dealing with violence at school and students' undesirable behavior. Within the scope of the research, the nonviolent resistance program developed abroad by Haim OMER in the early 2000s was experimentally applied to teachers for the first time in Turkey. The nonviolent resistance program was translated into Turkish by Kılıcarslan (2016) for experimental application to adolescents and their parents. The nonviolent resistance program translated into Turkish was applied to the teachers by the researcher. In order to conduct the research, the necessary permissions were obtained from the Niğde Ömer Halis Demir University ethics committee and the necessary application permissions were obtained from the Adana governorship. The research was conducted in a primary school affiliated with the Seyhan District Directorate of National Education in Adana Province in the 2022-2023 academic year. The study group of the research consists of a total of 28 classroom teachers, including an experimental group of 14 people and a control group of 14 people working in a primary school affiliated with the Seyhan District Directorate of National Education in Adana Province. In the research, the quasi-experimental model with pre-test and post-test groups was used. "Teacher attitudes towards undesirable student behaviors in the classroom scale" and "Classroom management scale" were applied to the experimental group teachers and the control group teachers as pre-test, post-test and follow-up test, and the findings were analyzed with the SPSS 25 package program. Since the total number of participants in the research was 28 people, non-parametric tests were performed. While analyzing the data, Mann Whitney U test and Wilcoxon tests were used to analyze the data. While a nonviolent resistance teacher program consisting of ten sessions, one session per week, was applied to the teachers in the experimental group, no intervention was made to the teachers in the control group. When the data obtained was examined, the post-test scores of the experimental group teachers compared to the control group teachers from the scale of teacher attitudes towards undesirable student behaviors in the classroom showed a positive difference compared to the pre-test scores. It is seen that this positive persistence continues in the follow-up test results three months later. It is seen that there is a positive difference in favor of the experimental group teachers in the dimensions of punishment, maintaining interest and problem solving, which are the sub-dimensions of the classroom management scale applied within the scope of the research, and this positive difference continues in the follow-up test results three months later. It was concluded that there was a significant decrease in the warning behaviors sub-dimension, which is the sub-dimension of the classroom management scale, in favor of the experimental group teachers. This significant decrease continued in the follow-up test results three months later. It can be said that the applied skill program contributed positively to teachers' ability to cope with violence at school and to develop desired behavior against students' undesirable behavior. The nonviolent resistance teacher program applied to the teachers in the experimental group explained how teachers can react to students in situations of tension, the importance of teacher presence at school, the ability to prioritize problems at school and produce solutions to these problems, making announcements against students' negative behaviors, awareness of supporters and support system at school, and actively responding to violence. It is thought to be effective in resistance and awareness of the teacher's presence at school and outside of school.

While studies are being carried out for teachers on topics such as anger management, conflict resolution, and coping with problems regarding coping with violence at school, it is seen that experimental studies with teachers are limited in Turkey. It is thought that the systemic approach-based nonviolent resistance teacher program has made a significant contribution to the literature, as the Nonviolent Resistance teacher program has been applied experimentally to teachers for the first time in Turkey, and at the end of the applied program, it has contributed to teachers discovering ways to cope with violence at school and to deal with students' undesirable behaviors in the classroom. The research shows that the nonviolent resistance teacher program in dealing with violence at school improves their teaching skills and teachers gain a new perspective on reducing violence. It is thought that it will contribute to studies on the development of teaching skills by conducting different research and increasing experimental studies in order to better understand the importance of the nonviolent resistance teacher program in coping with violence at school.